

Broedvogels van 68 plots op de Maasvlakte in 2009, alsmede een compleet overzicht van stern- en meeuwenkolonies

J.W. Vergeer & R. Geene

SOVON-inventarisatierapport 2009/69
Rapport Habitat-Advies 2009-16
Dit rapport is samengesteld in opdracht
van Havenbedrijf Rotterdam

Broedvogels van 68 plots op de Maasvlakte in 2009, alsmede een compleet overzicht van stern- en meeuwenkolonies

J.W. Vergeer & R. Geene

SOVON-inventarisatierapport 2009/69
Rapport Habitat-Advies 2009-16
Dit rapport is samengesteld in opdracht van
Havenbedrijf Rotterdam

Colofon

Copyright 2009

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Havenbedrijf Rotterdam.

Als volgt citeren: J.W. Vergeer & R. Geene 2010. Broedvogels van 68 plots op de Maasvlakte in 2009, alsmede een compleet overzicht van stern- en meeuwenkolonies. SOVON-inventarisatierapport 2009/69. Rapport Habitat-Advies 2009-16. SOVON-Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen./Habitat-Advies, Middelburg

Foto's omslag: Rienk Geene

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOVON en/of de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Methode en uitvoering veldwerk 2009	6
2.1. Methode veldonderzoek en uitwerken veldmateriaal broedvogels 2009	6
2.2. Bezoekdata	8
2.3. Meeuwen en sterns	8
2.3. Weersomstandigheden.....	8
3. Resultaten inventarisatie 2009	10
3.1. Soortbeschrijving broedvogels	10
3.2. Overzichtstabel per deelgebied.....	17
4. Conclusies en aanbevelingen	20
5. Verwijzingen	21
Bijlagen	22
Bijlage I. Overzichtskaart getelde plots in 2009	
Bijlage II. Detailkaarten getelde plots voorjaar 2009	
Bijlage III Territoriumkaarten vastgestelde soorten voorjaar 2009	

1. Inleiding

In het voorjaar van 2009 is in opdracht van het Havenbedrijf Rotterdam een deel van de haven onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels. Het onderzoeksgebied beslaat een deel van de Maasvlakte en het aangrenzende havengebied. Het betreft zowel bosschages, wegbermen en bos als nog uit te geven bouwterreinen. Het onderzoeksgebied is opgedeeld in 68 deelgebieden, verder aangeduid als 'plots'. Alle in deze plots aanwezige broedvogelsoorten werden gekarteerd. In dit rapport worden de resultaten van deze broedvogelkartering gepresenteerd.

De meeste vogelsoorten zijn uitsluitend binnen de 68 plots gekarteerd, buiten deze plots zal nog een veelvoud van de verschillende vogelsoorten broeden. Voor Kokmeeuw, Zilvermeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Visdief wordt echter een zo compleet mogelijk beeld van het voorkomen in de haven gepresenteerd, dus ook buiten de plotgrenzen. De reden daarvoor is dat deze soorten hoofdzakelijk in kolonies broeden en dat er een onjuist beeld ontstaat van het voorkomen, wanneer de net buiten de plots aanwezige kolonies niet worden besproken (zie ook paragraaf 2.3). De Tapuit is binnen de 68 plots geïnventariseerd, echter er zijn ook een aantal aanvulende waarnemingen daarbuiten genoteerd. De Tapuit krijgt extra aandacht omdat deze soort in Nederland als broedvogel sterk in aantal achteruit gaat; de soort is geplaatst op de Rode Lijst met als status 'bedreigd' (van Beusekom *et al.* 2005). Voor de verwerking van de Tapuit zijn alle waarnemingen gebruikt, niet alleen die verzameld in de plots. Dit betekent niet dat de gehele haven is geïnventariseerd, zoals bij meeuwen en sterns. Voor de Stormmeeuw is het beeld niet 100% compleet, omdat deze soort in tegenstelling tot de andere meeuwensoorten verspreid broedt.

Na een verantwoording van de gehanteerde methodiek en een schets van de weersomstandigheden volgt een bespreking van de resultaten, per aangetroffen vogelsoort gepresenteerd. Voorts wordt in een tabel een compleet beeld van het voorkomen van broedvogels per deelgebied weergegeven. De ligging van de 68 plots (overzichtkaart en detailkaarten per plot) en territoriumkaarten van alle aangetroffen broedvogels zijn als bijlagen opgenomen.

De werkzaamheden in het veld werden grotendeels uitgevoerd door Henk-Jan Koning, Jan Goedbloed, Jord Prangma, Rienk Geene en Tristan de Roode. Andere belangrijke bijdragen werden geleverd door Dries Oomen, Norman van Swelm, Peter Eekelder en Roy Slaterus. Zij worden hartelijk bedankt. Jan Putters (Havenbedrijf Rotterdam), wordt bedankt voor de prettige samenwerking, Leon van der Lucht (Havenbedrijf Rotterdam) wordt bedankt voor het helpen bij de begrenzing van de terreinen.

2. Methode en uitvoering veldwerk 2009

2.1 Methode veldonderzoek en uitwerken veldmateriaal broedvogels 2009

In opdracht van het Havenbedrijf Rotterdam zijn in het voorjaar van 2009 68 plots op de Maasvlakte op de aanwezigheid van alle soorten broedvogels onderzocht. De inventarisatie is uitgevoerd met behulp van de 'uitgebreide territoriumkartering' conform de richtlijnen van SOVON. Deze richtlijnen zijn terug te vinden in de handleiding 'Broedvogels inventariseren in proefvlakken BMP-Algemeen' (Van Dijk 2004, zie <http://www.sovon.nl/pdf/Handleiding-BMP.pdf>). Alle deelgebieden zijn tenminste zes maal onderzocht, namelijk vijf maal 's ochtends (rond zonsopgang) en één maal in de avond of nacht. Het veldwerk werd uitgevoerd door Rienk Geene en Jan Goedbloed (Habitat-Advies) en Henk-Jan Koning (SOVON Vogelonderzoek Nederland). De coördinatie van het veldwerk was in handen van Rienk Geene.

Alle relevante veldwaarnemingen werden in een handcomputer (PDA) gezet. Daarbij werd steeds de soort, de exacte verblijfplaats en de mate van broedzekerheid vastgelegd. Laatstgenoemde element is onontbeerlijk om tot een correcte clustering van de gedane waarnemingen te komen. Dit is een essentieel element bij het werken volgens de BMP-methode. Deze techniek wordt in Nederland gebruikt bij vrijwel alle door vrijwilligers en professionals uitgevoerde broedvogelkarteringen, onder meer die voor het landelijke NEM-meetnet, bij basiskarteringen in opdracht van natuurterreinbeheerders en bij weidevogelmeetnetten van de diverse provincies.

Na afloop van het veldseizoen werden alle gedane waarnemingen verwerkt in een automatisch lusteringsprogramma. Dit programma stelt per soort de ligging en het aantal territoria vast. Hierbij wordt gebruik gemaakt van alle in de BMP-methodiek vastgelegde regels. Belangrijke begrippen daarbij zijn datumgrens, fusieafstand en mate van broedzekerheid. De datumgrens geeft per soort een periode aan waarbinnen de gedane waarnemingen van een bepaalde soort wijzen op een voorkomen als broedvogel, daar binnen die periode normaliter geen doortrek plaatsvindt. De fusieafstand geeft de afstand aan waarbinnen niet op een gelijk moment gedane waarnemingen verondersteld worden tot één territorium van een vogelsoort te horen. Net als de datumgrens verschilt de fusieafstand van soort tot soort. Veel kleine zangvogels hebben een klein broedterritorium en derhalve een geringe fusieafstand, terwijl een aantal soorten van open terrein er een veel groter territorium op na houdt.

Voor deze soorten kan de fusieafstand oplopen tot meer dan een kilometer. Tot slot de mate van broedzekerheid. Om die goed vast te stellen dient van elke in het veld gedane waarneming aangegeven te worden of het gaat om een individu in geschikt broedbiotoop, een paar in geschikt broedbiotoop, een territorium-indicerende waarneming (zang, balts e.d.), een broedindicatieve waarneming (bijv. alarmeren) of een nestvondst. Voor elke vogelsoort is exact beschreven welk type waarnemingen benodigd zijn om van een territorium te kunnen spreken.

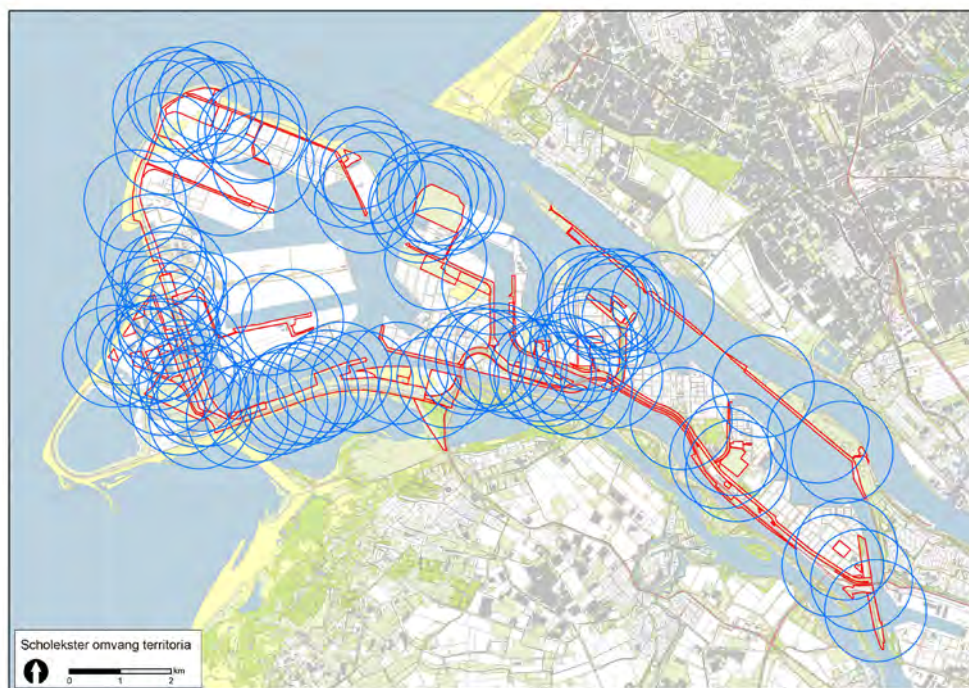
Een afwijkende methode in het hier gepresenteerde onderzoek werd gebruikt bij de meeuwen en de Visdief. Hier werden bij de kleine kolonies alle bewoonde nesten geteld, terwijl bij de grotere kolonies het aantal geschat werd door het aantal aanwezige paren te tellen (een exacte telling van alle nesten in grote kolonies is bijzonder arbeidsintensief en werkt zeer veel verstoring in de hand). Het aantal aanwezige volwassen individuen wordt daarbij door 1,2 gedeeld. De aanname is immers dat er gemiddeld 1,2 vogel naast zijn nest staat. Dat laatste is de gebruikelijk methode bij het vaststellen van grote meeuwenkolonies in de Delta en elders in Nederland. Deze methode is bijvoorbeeld conform de tellingen die in opdracht van Rijkswaterstaat worden uitgevoerd. Het delen door 1,2 is overigens geen wet van Meden en Perzen; dit getal staat ter discussie, maar ligt in de orde grootte van 1,2 a 1,5.

Van belang is om op te merken dat de hier gepresenteerde resultaten de vastgestelde broedvogelterritoria (en voor de meeuwen: de broedparen) geven. Dat is iets anders dan alle in het voorjaar gedane waarnemingen van vogelsoorten. Een aantal vogelsoorten is tijdens het veldwerk wel vastgesteld in het onderzoeksgebied, maar desondanks niet terug te vinden in het broedvogeloverzicht. Dat betekent dat van deze vogelsoorten alleen doortrekkers of tijdelijk pleisterende exemplaren in het onderzoeksgebied aanwezig waren. Enkele lastig te interpreteren soorten, waarvan niet uit te sluiten valt dat ze toch in het gebied hebben gebroed, worden wel besproken in de soortteksten.

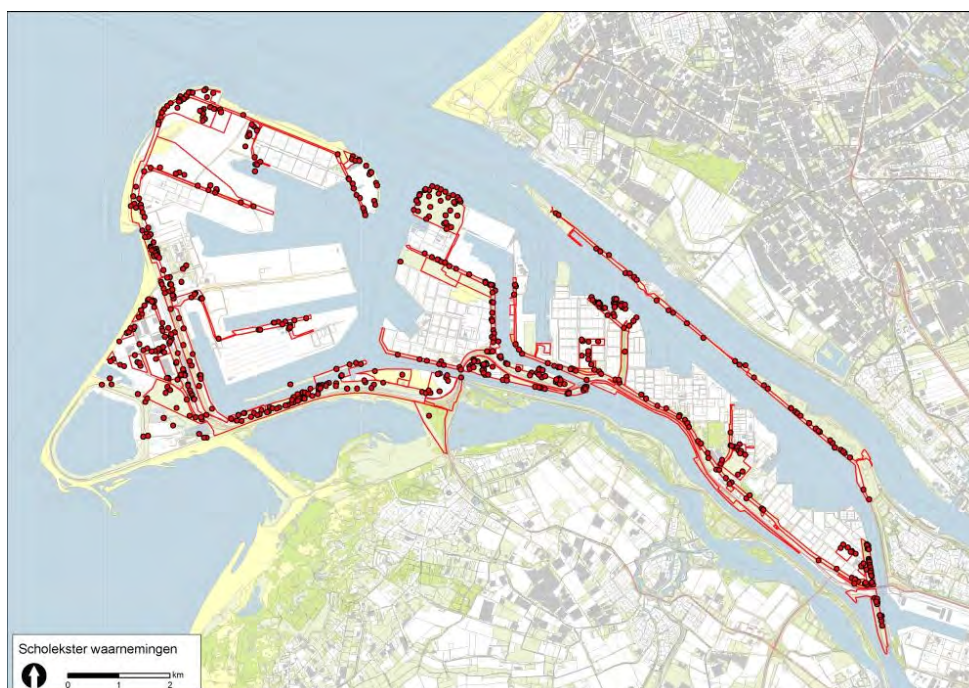
Bij de interpretatie van de in Bijlage III gegeven territoriumkaarten is het van belang om rekening te houden met het feit dat veel broedvogels een groter beslag op de ruimte leggen dan de stippen suggereren. De territoriumstip moet gezien worden als het middelpunt van het territorium. Het werkelijk ruimtebeslag komt beter tot uitdrukking op een in figuur 2.1 gepresenteerde kaart van de Scholeksterterritoria. Vrijwel overal

in het onderzochte gebied kan een Scholeksternest gevonden worden. Figuur 2.2 geeft alle waarnemingen van de Scholekster als een aparte stip weer, dit geeft aan waar in 2009 de waarnemingen zijn gedaan. Voor de interpretatie kan echter beter figuur 2.1 gebruikt worden, omdat een stip niet

aangeeft waar de Scholekster broedt, 100 meter naast de stip kan best een Scholeksternest liggen. Werkzaamheden kunnen dus niet op basis van een stippenkaart worden gepland. Voor zoiets als een maaibestel moet dus uitgegaan worden van de aanname dat overal een Scholeksternest kan liggen.

Figuur 2.1. Omvang Scholekster-territoria op basis van fusieafstand.

Figuur 2.2. Alle Scholekster-waarnemingen gedurende het in 2009 uitgevoerde veldwerk.

2.2. Bezoekdata

Alle 68 te onderzoeken plots zijn tussen 3 april en 16 juli 2009 ten minste zes maal onderzocht. Het veldwerk werd uitgevoerd door Rienk Geene en Jan Goedbloed (Habitat-Advies) en Henk-Jan Koning (SOVON Vogelonderzoek Nederland). De data waarop een gebied is bezocht zijn niet afzonderlijk geadministreerd. Dat hoeft niet want alle onderliggende data zijn via Waarneming.nl beschikbaar en zijn opgenomen in de database van het havenbedrijf. Indien men wil terugzoeken wanneer een waarneming is gedaan kan dit dus altijd. Van sommige soorten zoals de Patrijs en de Tapuit zijn ook een aantal waarnemingen buiten de bezoeken geregistreerd. Dit geeft een hogere trefkans voor deze soorten.

2.3. Meeuwen en sterns

Het Havenbedrijf Rotterdam heeft specifieke aandacht voor aantallen van Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw en ook voor andere meeuwen en sterns. Het gehele gepresenteerde gedeelte van de haven is onderzocht op aanwezigheid van grote kolonies meeuwen en sterns. Tevens is ook nog een deel van de Botlek bekeken voor Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw. Eén onbekende kolonie van Kokmeeuw is ontdekt. In de grote kolonies zijn de aanwezige adulte vogels geteld en dit aantal is gedeeld door 1,2 om tot broedparen te komen. Voor Kokmeeuw, Visdief en Stormmeeuw is direct het aantal broedparen geteld/geschat. Op een aantal terreinen is ook achter de hekken van bedrijven geteld. Veelal kan dit vanaf de weg, maar niet over al. Tien dagen zijn er gependend om ook binnen de hekken meeuwen te tellen. De gepresenteerde stippen zijn de aantallen exclusief de aantallen die vanaf de openbare weg niet te zien zijn. De aantallen in de tabel zijn daardoor iets hoger. Dit kan helaas niet anders omdat er zeer veel overlap zit tussen de aantallen zichtbaar vanaf de weg en de meeuwentellingen op de bedrijventerreinen. Gelukkig is dit geen probleem omdat het overgrote deel zichtbaar is vanaf de openbare weg.

2.4. Weersomstandigheden

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van

2009 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI. In tabel 2.1. zijn enkele variabelen samengevat. Indien het weer te slecht was (regen) is er niet geïnventariseerd, op enkele dagen is het veldwerk door regen onderbroken. Normaal worden alleen ochtenden met mooi weer gekozen; bij dit project hadden we deze luxe niet omdat het aantal te bezoeken plots groot is. Het aantal bezoeken is $6 \times 68 = 408$.

Maart

Maart 2009 was een tamelijk rustige en zonnige maand met een gemiddelde temperatuur van $6,1^\circ\text{C}$, duidelijk boven de $5,6^\circ\text{C}$ van het langjarig gemiddelde. De gemiddelde windsnelheid lag onder het langjarig gemiddelde. Stormen ontbraken en slechts op enkele dagen stond er – met name langs de kust – een harde wind. De neerslag lag iets onder het langjarig gemiddelde. Het zuidwesten van het land had de meeste zonuren, terwijl het met name in het zuidoosten een stuk minder zonnig was. Hier viel ook meer regen. Het aantal etmalen met nachtvorst was normaal: 2-8 dagen in het westen, 8-11 dagen in het oosten. Strengere vorst ontbrak overall. In maart zijn 75% van alle inventarisaties uitgevoerd bij goed weer.

April

April 2009 kan worden gekenschetst als een warme en droge voorjaarsmaand. Wat temperatuur betreft was het landelijk gemiddelde het op een na hoogste sinds de start van de metingen in 1706; alleen april 2007 was nog zachter. De hoogste temperaturen werden gemeten in het midden en oosten van het land. Koele dagen kwamen niet voor en nachtvorst bleef in het grootste gedeelte van het land tot vijf of minder nachten. Alleen in het oosten kwam het kwik nog 5-7 nachten onder het vriespunt. Het neerslagpatroon was opmerkelijk variabel: extreem droog (5-15 mm) in oostelijk Groningen, Drenthe, Twente en de Achterhoek tot tamelijk droog in grote delen elders in het land. Alleen in zuidoost-Brabant en Zuid-Limburg viel iets meer neerslag dan het landelijke gemiddelde voor april. Grote delen van het noorden en westen kenden een hoeveelheid zonuren die ruim boven het gemiddelde lag. In het zuidoosten – met name Zuid-Limburg – was het beduidend minder zonnig. Op de Maasvlakte is op diverse dagen veel regen en wind een storende factor geweest, in april is 50% van alle tellingen uitgevoerd met goed weer.

Mei

Mei 2009 was een warme en natte maand. Dat laatste geldt met name voor het noorden en westen van het land, waar de maandsom veelal tussen 65 en 125 mm lag. Grote delen van het oosten (met name van de Achterhoek via Midden-Brabant tot in Zuid-Limburg) moesten het juist met weinig

neerslag stellen. De maandsom bleef hier veelal onder 45 mm. De temperatuur lag over het algemeen het hoogst in het zuidoosten, terwijl het noorden met een gemiddelde van onder 12 ° C duidelijk achterbleef. De meeste zonuren werden in de kuststrook geregistreerd. Nachtvorst bleef beperkt tot een enkele plek in het oosten van het land. In het westen kwamen enkele pittige onweersbuien met flink wat neerslag en bliksemontladingen voor, met name op 14, 15, 24 en 25 mei. In mei zijn vrijwel alle inventarisaties op de Maasvlakte uitgevoerd met goed weer.

Juni

Juni 2009 was een tamelijk warme en zonnige maand. Net als in de voorafgaande maanden waren

de verschillen in het neerslagpatroon groot. Ditmaal was het opvallend droog (max. 45 mm neerslag) in grote delen van Friesland en Noord-Holland, terwijl in delen van Gelderland en Overijssel en in het Deltagebied op veel plaatsen meer dan 75 mm werd afgetapt. In de rest van het land lagen de neerslagwaarden tussen deze uitersten. De zonscheen traditiegetrouw het vaakst langs de kust, terwijl in het zuidoosten de hoogste temperaturen werden gemeten. Tropische dagen kwamen niet voor. In Gelderland en Noord-Limburg onweerde het enige keren, maar de hoeveelheid onweerdagen lag ruim onder die in mei. Wel waren er met name tussen 7 en 11 juni enkele zware buien in het zuiden en midden van het land. In juni zijn ca. 75% van de inventarisaties uitgevoerd met goed weer.

Tabel 2.1. Enkele weersvariabelen (landelijk gemiddelde) in de periode maart-juni 2009, op basis van het KNMI. ref. staat voor de referentie waarden (langjarig gemiddelde).

	Gem. temp °C	Ref	Neerslag in mm	Ref	Zonneschijn in %	Ref	Wind (m/s)	Ref
Maart	6,1	5,6	53	65	41	31	4,8	5,4
April	11,7	8,0	22	44	54	39	3,8	4,9
Mei	13,5	12,3	67	57	51	43	4,8	4,5
Juni	15,4	14,9	55	71	50	38	4,0	4,4

3. Resultaten inventarisatie 2009

3.1. Soortbeschrijving broedvogels

KNOBBELZWAAN *Cygnus olor* **1 terr.**
Het enige zekere territorium van de Knobbelzwaan bevond zich op de Kop van de Beer (plot 27). Onder meer bij het Hartelkanaal en de Vuurtorenlakte waren niet territoriale Knobbelzwanen aanwezig.

GRAUWE GANS *Anser anser* **120 terr.**
In verschillende plots werd een broedpaar van de Grauwe Gans vastgesteld, te weten in de plas aan de Haaiweg (plot 68), aan het Hartelkanaal tussen d'Arcyweg en Europaweg (plot 32) en tussen Moezelweg en Merwedeweg (plot 13). In totaal werden 120 territoria opgetekend. Gedurende het voorjaar werden bovendien op diverse plaatsen groepen territoriale Grauwe Ganzen gezien, met name op de Kop van de Beer en in Europoort: Moezelweg-Rijnweg.

CANADESE GANS *Branta canadensis* **11 terr.**
Van deze in West-Nederland sterk in aantal toenemende exoot werden 5 territoria gevonden op de Kop van de Beer (plot 27). Twee territoria bevonden zich in de poeltjes langs de Magallanestraat (plot 47). In vier andere plots was één broedverdacht paar aanwezig.

NIJLGANS *Alopochen aegyptiacus* **8 terr.**
Verspreid over het onderzoeksgebied werden 8 territoria van de Nijlgans vastgesteld. Twee paren waren aanwezig in de poeltjes langs de Magallanestraat (plot 47) en de Missouriweg ten zuiden van de Europahaven (plot 45).

BERGEEND *Tadorna tadorna* **6 terr.**
In de maanden april en mei waren groepen van maximaal enkele tientallen Bergeenden aanwezig in met name het westelijk deel van de Maasvlakte. Toch konden uiteindelijk slechts 6 territoria worden vastgesteld, omdat de dieren later in het voorjaar niet meer werden waargenomen. Bij de Bergeend is het gebruikelijk dat vogels niet jaarlijks tot broeden komen. Juist voor vogels die zich in die opvallende groepen ('sozen') ophouden, gaat dit vaak op. Een aantal paren broedt buiten de door ons geïnventariseerde gebieden. Rond de kop van de Beer en het Slufterdepot zitten veel meer dan zes paar Bergeenden. Het tellen van groepen jonge Bergeenden biedt ook geen uitkomst omdat de dieren met jongen grote afstanden afleggen. De groepen waargenomen met jongen geven geringe aanwijzing voor de broedlocatie.

KRAKEEND *Anas strepera* **5 terr.**
Deze op het eerste gezicht op de Wilde Eend gelijkende soort is sterk in opkomst als broedvogel in het noordelijk Deltagebied. In 2009 werden vijf territoria opgemerkt in het onderzochte deel van de Maasvlakte, twee langs het Hartelkanaal en twee op Europoort: Moezelweg-Rijnweg.

WILDE EEND *Anas platyrhynchos* **4 terr.**
Eenopmerkelijk gering aantal van vier territoria Wilde Eenden werd gevonden op verschillende locaties in het onderzoeksgebied. Het enige deelgebied met twee territoria betrof het terrein Europoort: Moezelweg-Rijnweg. Diverse waarnemingen van Wilde Eenden langs het Hartelkanaal en op het Distripark Maasvlakte konden niet tot territoria herleid worden.

KUIFEEND *Aythya fuligula* **2 terr.**
De enige in het onderzoeksgebied waargenomen broedparen van de Kuifeend bevonden zich in de poeltjes langs de Magallanestraat (plot 47).

EIDEREEND *Somateria mollissima* **(3 terr.)**
Deze sterk aan zilt water gebonden grote eend broedt in Nederland tamelijk algemeen op de Wadden en uiterst schaars langs de Noordzeekust en in de Delta. De Maasvlakte is hier een van de weinige bekende broedplaatsen, maar het gaat hooguit om een enkel paar. Op 28 mei 2009 werd op de oever van het Hartelkanaal nabij de Brielse Brug een broedverdacht paar Eiders gezien. Op 3 juni werden vervolgens drie vrouwtjes Eider met halfwas jongen gemeld die rondzwommen in de Europahaven. Op grond van deze meldingen kan worden aangenomen dat er ten minste drie paar Eiders gebroed heeft op de Maasvlakte. De vermoedelijke locatie is op dijk van de Europahaven.

HAVIK *Accipiter gentilis* **1 terr.**
De Havik is in de Delta de afgelopen kwart eeuw sterk in aantal toegenomen, al blijven de aantallen achter bij die van de Buizerd. Binnen het onderzoeksgebied werd een territorium van deze forse roofvogel opgemerkt in het Geuzenbos-zuid (plot 36). Rond de Slufter werd ook enige malen een Havik waargenomen. Deze vogel heeft een nest gebouwd in een klein struikje op de Slufterdijk, maar dit heeft niet een succesvol broedsel geleid. Tevens lag het nest buiten de door ons geïnventariseerde gebieden.

SPERWER *Accipiter nisus* **1 terr.**
Het enige territorium van deze roofvogel binnen de

grenzen van het onderzoeksgebied bevond zich in het Geuzenbos-zuid (plot 36). Waarnemingen van jagende Sperwers nabij de Slufter en het bos bij de Calandbrug wijzen mogelijk op territoria aldaar, maar dit kon niet bevestigd worden.

BUIZERD *Buteo buteo* 6 terr.
De broedpopulatie van de Buizerd in het Deltagebied is de afgelopen kwart eeuw sterk gestegen. Anno 2009 is het niet ongebruikelijk dat de soort broedt in polderbosjes en ander opgaand groen nabij open gebied. Deze situatie gaat ook op voor het onderzoeksgebied: er werden 6 territoria vastgesteld, waarbij in twee gevallen een nest werd gevonden. Bijna alle territoria bevonden zich in bosopstanden nabij het Hartelkanaal, meer bepaald in het Geuzenbos-Zuid en -Noord (plots 36 en 38), Hartelkanaal: d'Arcyweg-Europaweg (plot 32), Bosje Europoort: Moezelweg-Rijnweg (plot 16) en Bos Calandbrug-Noord en -Zuid (plots 1 en 4). Jagende Buizerds begeven zich ook op de nabije open terreinen.

TORENVALK *Falco tinnunculus* 0 terr.
In het voorjaar van 2009 werd een aantal waarnemingen van jagende Torenvalken in en nabij de tot het onderzoeksgebied behorende plots gedaan, maar er werd geen territorium binnen één van de plots vastgesteld. Opvallend veel jagende Torenvalken werden gezien op de landtong tussen Nieuwe Waterweg en Calandkanaal (plot 21). Het valt niet uit te sluiten dat de Torenvalk wel broedt in de haven.

PATRIJS *Perdix perdix* 7 terr.
Met 7 vastgestelde territoria was de Patrijs opvallend goed vertegenwoordigd in het onderzochte deel van de Maasvlakte. De meeste Patrijzen bevonden zich in het noordwestelijk deel, meer bepaald het Luzerneveld (plot 54), de Vuurtorenlakte (plot 58, 2 terr.), Distripark Maasvlakte (2 terr., plots 49 en 43) en oevers 4^e Petroleumhaven (plot 20). Een territorium op de Papegaaielik (Slag de Beer) viel netbuiten het te onderzoeken plot. In alle gevallen gaat het om open, braakliggend gebied met veelal een ruigtekruiden-vegetatie. Op twee locaties zijn ook dieren met jongen waargenomen, te weten bij plot 49 en plot 58. Het hoge aantal Patrijzen is des te opmerkelijker daar de soort op het nabije Voorne-Putten sterk in aantal is afgenomen.

FAZANT *Phasianus colchicus* 36 terr.
De Fazant is een tamelijk algemene broedvogel van het onderzoeksgebied, met een voorkeur voor ruige oevers en bosschages. In grotendeels open braakliggend terrein is de soort minder algemeen. De hoogste aantallen werden vastgesteld op de landtong Nieuwe Waterweg-Hartelkanaal (plot 21, 5 terr.) en oevers Mississippihaven-Zuid (plot 66,

7 terr.)

WATERRAL *Rallus aquaticus* 1 terr.
Het enige territorium van deze sterk aan moeras gebonden vogel bevond zich in het gebied Moezelweg-Merwedeweg (plot 13).

WATERHOEN *Gallinula chloropus* 2 terr.
Op slechts twee locaties werden territoria van deze watervogel gevonden, te weten op de oevers van de 4^e Petroleumhaven (plot 20) en de bermen van de Merwedeweg (plot 15).

MEERKOET *Fulica atra* 12 terr.
De meeste onderzochte deelgebieden met open zoet oppervlaktewater herbergen een tot enkele paren van deze watervogel. Veruit het beste vertegenwoordigd was de Meerkoet in de poeltjes langs de Magallanestraat (plot 47, 7 paar).

SCHOLEKSTER *Haematopus ostralegus* 103 terr.
Van de niet in kolonies broedende vogelsoorten in het onderzoeksgebied is de Scholekster de talrijkste. De territoria bevinden zich in alle onderzochte types open terrein, van open duin tot aan wegbermen en oevers van kanalen en havens. De Scholekster komt voor in wegbermen van de haven zodra deze bermen breder dan een meter of tien zijn. Fikse aantallen werden vastgesteld in de noordberm van de Europaweg-oost (plot 8, 6 terr.), de oevers van de 4^e Petroleumhaven (plot 20, 8 terr.), de kop van de Beer (plot 27, 6 terr.) en de oevers Mississippihaven-zuid (plot 66, 10 terr.). Beoosten de Slauerhoffbrug is de Scholekster duidelijk wat minder talrijk dan ten westen ervan.

KLEINE PLEVIER *Charadrius dubius* 2 terr.
Deze pioniersoort van schaars begroeide terrein nabij zoet water is een regelmatige broedvogel op de Maasvlakte, maar wisselt (binnen één seizoen) dikwijls van locatie. Dat maakt het moeilijk om de broedlocatie te pin-pointen. Het gebied ten noorden en westen van de Vogelvallei leverde op 25 mei zes paar baltende dieren op. Iets verderop, op het terrein van het Slufterdepot, zijn drie nesten gevonden, waarvan er twee succesvol zijn beschermd en uitgebreid. In het voorjaar van 2009 konden slechts twee territoria worden herleid, beide ten noorden van de Vogelvallei (plot 40). De overige waarnemingen liggen voor de datumgrens en kunnen daardoor betrekking hebben op doortrekkers. Elders in het noordwestelijk deel van het onderzoeksgebied (o.a. Vuurtorenlakte en Papegaaielik) werden wel Kleine Plevieren gezien, maar konden geen territoria worden vastgesteld.

BONTBEKPLEVIER *Charadrius hiaticula* 4 terr.
Van deze voor het Deltagebied kenmerkende broedvogel van schaars begroeid open terrein

–meestal nabij zilt water- werden vier territoria vastgesteld in het noordwestelijk deel van de Maasvlakte. Twee territoria op de Papegaaihek vielen buiten de te onderzoeken plots, deze beide paren hebben jongen groot gebracht. Wel binnen de plots vielen de territoria op de Vuurtorenlakte-zuidwest (plot 58) en de kop van de Maasvlakte (plot 61). In plot 55 en in plot 58 zijn ook paren met jonen waargenomen.

KIEVIT *Vanellus vanellus* 53 terr.
Net als de scholekster broedt de Kievit op de Maasvlakte algemeen in braakliggende terreinen met een grazige vegetatie, maar wegbermen en havenkanten zijn bij de Kievit duidelijk minder in trek. Het hoogste aantal in een plot is vijf territoria, een aantal dat gevonden werd bij het Hartelkanaal; d'Arcyweg-Europaweg (plot 32), Dintelweg-Europaweg (plot 35) en Vuurtorenlakte-noordwest (plot 55).

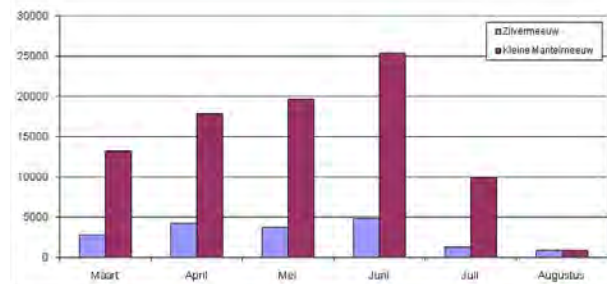
TURELUUR *Tringa totanus* 1 terr.
Het enige territorium van deze steltloper binnen het onderzoeksgebied bevond zich in het gebied Orkakade-Haaiweg (plot 39).

ZWARTKOPMEEUW *Larus melanocephalus* 3 paar
Deze opmerkelijke meeuwensoort broedt in Noordwest-Europese alleen pleksgewijs, waarbij het Deltagebied met afstand de belangrijkste broedplaats is. Op de Maasvlakte is het een gerelde broedvogel, meestal met enkele en soms met tientallen paren. Ten minste drie paar Zwartkopmeeuwen kwamen in het voorjaar van 2009 tot broeden in de kokmeeuwkolonie in het Slufterdepot.

KOKMEEUW *Larus ridibundus* 1091 paar
De Kokmeeuw is een geregelde broedvogel op de Maasvlakte, waarvan de aantallen sinds de eeuwwisseling een sterk dalende lijn vertonen. In 2009 waren op de gehele Maasvlakte drie kolonies aanwezig, te weten in het Slufterdepot (125 paar), in de Vogelvallei (15 paar) en in het open terrein Moezelweg-Rijnweg (plot 17). Op een aantal andere, op de kaart met een '0' aangegeven locaties werden wel Kokmeeuwen aan de grond gezien, die baltsen of ander broedindicatief gedrag vertoonden, maar desondanks niet tot broeden overgingen.

STORMMEEUW *Larus canus* 131 paar
De Stormmeeuw broedt al lange tijd op de Maasvlakte, maar de aantallen lopen sinds de eeuwwisseling terug. In het voorjaar van 2009 werden binnen de te onderzoeken plots 131 territoria opgetekend. Buiten de plots werd de Stormmeeuw niet onderzocht. De hoogste aantallen werden geteld op de Vuurtorenlakte en het Luzerneveld (in totaal 36 paar), oevers 4^e Petroleumhaven (41 paar) en Hartelkanaal: d'Arcyweg-Europaweg (34 paar).

KLEINE MANTELMEEUW *Larus fuscus* 23.554 paar
De Kleine Mantelmeeuw is met afstand de talrijkste broedvogel van de Maasvlakte. In het voorjaar van 2009 werden hier 21.186 broedparen geteld. Een respectabel aantal, maar het betekent wel dat de sinds de eeuwwisseling ingezette daling van de populatie wordt voortgezet. De grootste kolonie bevond zich op de Kop van de Beer (plot 27, 5793 paar). Andere kolonies met meer dan 500 paar bevonden zich aan de Markweg e.o. (plot 29, 4275 paar), Missouriweg e.o. ten Z. Europahaven (plot 45, 3967 paar), de Vuurtorenlakte-noordwest (plot 55, 2267 paar), de Shell (1800 paar), de Antarcticaweg e.o. (900 paar), de Missouriweg-West (893 paar) en de Punt van de Antarcticaweg (675 paar). Op een drietal plaatsen bevinden zich nog kleinere vestigingen.

Figuur 3.1. Het getelde aantal Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw over de verschillende maanden in 2009

ZILVERMEEUW *Larus argentatus* 4468 paar
Het aantal broedparen van de Zilvermeeuw op de Maasvlakte ligt al jaren onder dat van de Kleine Mantelmeeuw, maar qua afname in de trend gaan beide soorten gelijk op. In het voorjaar van 2009 was veruit de grootste vestiging van de Zilvermeeuw te vinden op de Kop van de Beer e.o., waar 1540 paren geteld werden. Andere vestigingen van ten minste 100 paar waren te vinden aan de Missouriweg-oost (plot 45, 700 paar), de Markweg (plot 29, 475 paar), de Shell (450 paar), de Vuurtorenlakte-Noordwest (plot 55, 400 paar), de Missouriweg-west (158 paar) en de Antarcticaweg (100 paar). In vrijwel alle kolonies van grote meeuwen broeden zowel Zilver- als Kleine Mantelmeeuwen, maar laatstgenoemde is in alle kolonies in de meerderheid.

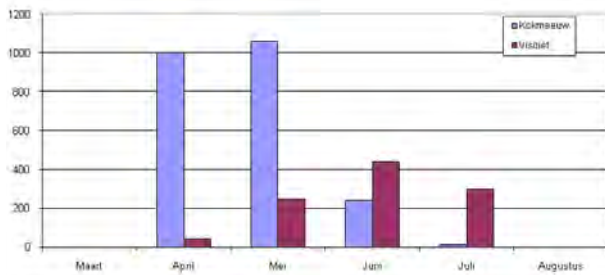
Tabel 3.1. Gesommeerde aantallen adulte meeuwen in de grote kolonies (in mei en juni) in 2009 en het totaal aantal broedparen berekend uit deze tellingen voor de Kleine mantelmeeuw en Zilvermeeuw (gedeeld door 1,2; RWS methode). Voor Kokmeeuw en Visdief zijn de aantallen direct in het veld geteld/geschat.

	Mei				
	geteld	Zilvermeeuw	KI mantelmeeuw	Kokmeeuw	Visdief
Elbeweg	1	500	150	350	
Slufterdepot	2				200
Vogelvallei	3			610	50
Antacrcticaweg	4	1100	110	990	
Antacrcticaweg punt	5	950	95	855	
Europaweg noord	6	2100	420	1680	
Papagaaienbek	7	0	0	0	
Missouriweg west	8	1100	165	935	
Missouriweg oost	9	5200	780	4420	
Kop van de Beer	10	8000	1680	6320	
Markweg e.o	11	6700	670	6030	
Beerweg e.o	12	500	75	425	40
Shannonweg	13	400	60	340	
Shell	14	2100	420	1680	
Moezelweg	15				250
		28150	4475	23675	1060
Totaal Paren		23875	3729	19729	1060
Paren op Bedrijven					250
Totaal Paren					
	Juni				
	geteld	Zilvermeeuw	KI mantelmeeuw	Kokmeeuw	Visdief
Elbeweg	1	400	80	320	
Slufterdepot	2				125
Vogelvallei	3				15
Antacrcticaweg	4	1200	120	1080	40
Antacrcticaweg punt	5	900	90	810	
Europaweg noord	6	3200	480	2720	
Papagaaienbek	7	0	0	0	
Missouriweg west	8	1260	189	1071	
Missouriweg oost	9	5600	840	4760	
Kop van de Beer	10	8800	1848	6952	
Markweg e.o	11	5700	570	5130	
Beerweg e.o	12	400	60	340	50
Shannonweg	13	500	100	400	
Shell	14	2700	540	2160	
Moezelweg	15				100
		30260	4837	25423	240
Totaal Paren		25550	4031	21186	240
Paren op Bedrijven		2745	412	2333	440
Totaal Paren		28295	4443	23519	

Tabel 3.2. Overzicht van de aantallen Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw geteld binnen de hekken van bedrijven in 2009. De kop extra paren geeft het geschatte aantal dat vanaf de weg (in de monitoring) niet is meegeteld.

	te zien vanaf weg	nieuw	extra paren
Lyondell Shannonweg	610	500	110
Lyondell Maasvlakte	1085	1085	0
MOT	336	0	336
Indorama	2010	1700	310
BP	1878	100	1778
BP rond ingangen	1667	1567	100
Shell	2408	2058	350
EMO	310	0	310
	10304	7010	2745

VISDIEF *Sterna hirundo* 483 paar
De Visdief is een geregelde broedvogel op de Maasvlakte, die de laatste jaren met name in het Slufterdepot in forse aantallen tot broeden komt. De 350 paren in het Slufterdepot en 40 paar in de nabije Vogelvallei was de soort dit jaar wat minder talrijk dan in 2007 en 2008. De enige overige broedlocatie betrof een kolonie van 50 paar op de landtong in de Mississippihaven. Op een aantal, op de kaart met stipgrootte 0 aangegeven locaties werden wel Visdieven aan land gezien, zonder dat de vogels daar tot broeden kwamen.

Figuur 3.2. Het getelde aantal paren Kokmeeuw en Visdief, over de verschillende maanden in 2009.

DWERGSTERN *Sterna albifrons* 1 paar
De Dwergster is een incidentele broedvogel op de Maasvlakte. Op 25 mei 2009 werd een zich territoriaal gedragend paar opgemerkt bij de Mississippihaven-zuid. Voorzover bekend hebben de vogels niet daadwerkelijk genesteld.

HOLENDUIF *Columba oenas* 0 terr.
Op enkele locaties (met name Distripark en Papegaaiibek) werden in het voorjaar van 2009 Holenduiven opgetekend, maar er konden geen territoria binnen de begrenzing van de onderzoeksplots worden vastgesteld. Nabij plot 24 (Elbeweg) hebben zeker enkele paren gebroed.

HOUTDUIF *Columba palumbus* 16 terr.
Verspreid over de bosschages aan de zuidzijde van de Maasvlakte werd een vijftiental territoria van de Houtduif vastgesteld. Het enige territorium aan de noordzijde bevond zich op de landtong Nieuwe Waterweg – Calandkanaal (plot 21).

KOEKOEK *Cuculus canorus* 0 terr.
De enige vastgestelde Koekoek in het onderzoeksgebied riep op 29 april (ruim twee weken voor de datumgrens) in het Geuzenbos-zuid. Nadien werd de soort niet meer opgemerkt in het onderzoeksgebied, derhalve werden geen territoria vastgesteld.

RANSUIL *Asio otus* 0 terr.
Op 1 juli 2009 werd er nabij plot 8 (berm Europaweg-noord) een Ransuil opgemerkt. Mogelijk had de

vogel een territorium in de directe omgeving, maar zeker is dit niet.

GROENE SPECHT *Picus viridis* 1 terr.
In het bosje tussen Moezelweg en Rijnweg werd een territorium van de Groene Specht opgetekend.

VELDLEEUWERIK *Alauda arvensis* 11 terr.
De veldleeuwerik is een reguliere broedvogels van open terrein aan de westzijde van de Maasvlakte. Binnen de onderzochte plots werden in het voorjaar van 2009 11 territoria opgemerkt, grotendeels in de Luzerneveld/Vuurtorenvlakte (plots 53, 54 en 58, totaal 6 paar) en in de Vogelvallei-noord e.o. (plot 40, 3 paar).

OEVERZWALUW *Riparia riparia* 71 terr.
Zandlichamen op de Maasvlakte bieden soms broedgelegenheid aan de Oeverzwaluw. In het voorjaar van 2009 was er een kolonie aanwezig in het noordwesten van de Maasvlakte (plot 61, Europaweg-west).

GRASPIEPER *Anthus pratensis* 7 terr.
Een opmerkelijk gering aantal van 7 Graspieperterritoria werd vastgesteld inde onderzochte plots op de Maasvlakte. Twee territoria waren te vinden op de Vuurtorenvlakte-noordwest (plot 55) en drie op de landtong Nieuwe Waterweg-Calandkanaal. Er werden veel doortrekkende Graspiepers genoteerd langs de westkust en op de landtong, maar slechts een gering deel vestigde zich daadwerkelijk.

WITTE KWIKSTAART *Motacilla alba* 27 terr.
Deze kenmerkende broedvogel van industrie- en ruderaal terreinen was met 27 territoria behoorlijk algemeen in het onderzochte deel van de Maasvlakte. De soort werd diffuus verspreid over het gehele onderzoeksgebied aangetroffen.

WINTERKONING *Troglodytes troglodytes* 31 terr.
De bosschages en de deels met struweel begroeide ruderaal terreinen in het zuidelijk en westelijk deel van de Maasvlakte vormen het domein van de Winterkoning. De hoogste aantallen werden gevonden inde plots Markweg-oever Dintelhaven (Plot 28, 7 terr.) en het Geuzenbos-zuid (plot 36, 6 paar).

HEGGENMUS *Prunella modularis* 29 terr.
De Heggenmus broedt in ongeveer dezelfde gebieden als de Winterkoning, maar normaal wel in een lager aantal. Daar staat tegenover dat Heggenmussen ook in het zuidwesten van de Maasvlakte broeden, met name in de Vogelvallei-Noord (plot 40, 3 paar). De Winterkoning zit (op de Maasvlakte) in dichtere en hogere bosschages dan de Heggenmus. De Heggenmus zit veel in laag duindoorn struweel,

waar de Winterkoning ontbreekt.

ROODBORST *Erithacus rubecula* **0 terr.**
Met name in het geuzenbos noord- en zuid (plots 36 en 38 werden voor de datumgrens van 1 mei diverse zingende Roodborsten opgemerkt. Daarna verstomde de zang van de soort er echter; kennelijk ging het louter om doortrekkers.

NACHTEGAAL *Luscinia megarhynchos* **0-1 terr.**
Van de Nachtegaal werden enkele territoria vastgesteld, maar allen net buiten de onderzochte plots. Het ging om vogels nabij het Geuzenbos-zuid (plot 36) en het terrein tussen Moezelweg en Rijnweg (plot 17). In plot nr 19 was gedurende het gehele voorjaar een zingend individu aanwezig.

BLAUWBORST *Luscinia svecica* **9 terr.**
Deze kenmerkende broedvogel van vochtige ruigte doet het vooral goed in de Vogelvallei-noord e.o. (plot 40, 5 paar). Verder waren territoria aanwezig in het Distripark (plot 43, 2 paar), het terrein tussen Moezelweg en Rijnweg (plot 17, 1 terr) en terrein Moezelweg-Merwedeweg (plot 13, 1 terr.).

ZWARTE ROODSTAART *Phoenicurus ochruros* **0 terr.**
Van de Zwarte Roodstaart – een kenmerkende broedvogel van bebouwing- waren slechts enkele territoria buiten de te onderzoeken plots aanwezig, met name nabij plot 13 (Moezelweg-Merwedeweg).

TAPUIT *Oenanthe oenanthe* **8 (15) terr.**
De Tapuit is een kenmerkende grondbroeder van open duin, die tot circa 1990 een kenmerkende broedvogel van dit habitat in de Delta was, maar nadien fors in aantal geslonken is. In de Delta is de Maasvlakte nu de belangrijkste reguliere broedplaats van de vaak in konijnenholten broedende soort, die ook in de vastelandsduinen van Zuid-Holland vrijwel verdwenen is. Gezien het belang van de regio voor de soort zijn alle op de gehele Maasvlakte aangetroffen territoria op de kaart aangegeven. In totaal ging het om 15 territoria, waarvan 8 binnen de onderzochte plots. De verspreidingskaart toont de sterke voorkeur van de soort voor de westkust van de Maasvlakte. De enige meer in het binnenland gevonden territoria bevonden zich op de vlakte nabij het Geuzenbos-noord (plot 37), hier zijn ook jongen waargenomen. De andere locatie waar een paar met jongen is waargenomen is op de dijk van het Slufterdepot, net buiten de geïnventariseerde plots. Het uiterste noordwesten (Luzerneveld en Vuurtorenvlakte) vormde met 6 territoria het belangrijkste gebied voor Tapuit op de Maasvlakte. Hier zijn twee zekere broedlocaties er zijn hier geen jongen waargenomen. Conform de BMP-regels zijn zingende mannetjes in de periode 15 april-31 juli als territorium gerekend. Een deel van deze vogels is echter na één of twee waarnemingen niet

teruggezien, het kan hier toch doortrekkende dieren betreffen. Waarschijnlijk zijn ze door verstoring (of mogelijk vanwege het niet arriveren van potentiële partners) toch laat weggetrokken. Van slechts vier territoria kon broeden met zekerheid worden vastgesteld. Deze broedparen waren gesitueerd langs de Europaweg (bij het vuurwerkdepot), bij de Euromax Terminal, op de grens van de Slufter en de Vogelvallei en op de Hartelstrook plot 35 en in plot 58.

MEREL *Turdus merula* **29 terr.**
De Merel is een geregelde broedvogel van de bosschages in het zuiden en oosten van de Maasvlakte.

ZANGLIJSTER *Turdus philomelos* **8 terr.**
Ook Zanglijsters zijn aanwezig in de bosschages aan de zuidrand van de Maasvlakte, maar wel in geringer aantal dan de Merel. Met vier paren levert het Geuzenbos-zuid (plot 36) de helft van alle binnen het onderzoeksgebied gevonden territoria.

CETTIS ZANGER *Cettia cetti* **0 (2) terr.**
Twee territoria van deze uit Zuid-Europa afkomstige en in de Delta sterk in opkomst zijnde zanger bevonden aan de oeverlanden van het Brielse Meer, net ten oosten van het Geuzenbos-noord. Binnen de te onderzoeken plots werd de soort niet vastgesteld.

SPRINKHAANZANGER *Locustella naevia* **2 terr.**
In de vochtige ruigte van het gebied Moezelweg-Merwedeweg (plot 13) bevonden zich twee territoria van deze kenmerkende zanger van dicht, vochtig struweel. Het ontbreken van deze soort elders op de Maasvlakte is opvallend en hiervoor is geen verklaring voorhanden

RIETZANGER *Acrocephalus schoenobaenus* **2 terr.**
De vochtige ruigte van het gebied Moezelweg-Merwedeweg (plot 13) was tevens de enige broedplaats van de Rietzanger. De Rietzanger werd voor de datumgrens nog gehoord op enkele andere locaties, waaronder de poeltjes langs de Magallanestraat.

BOSRIETZANGER *Acrocephalus palustris* **5 terr.**
In de ruderaal ruigte van de plots 68 (Plas Haaiweg), 17 (terrein Moezelweg-Rijnweg) en 13 (terrein Moezelweg-Merwedeweg) werden respectievelijk 1, 3 en 1 territoria van de Bosrietzanger vastgesteld.

KLEINE KAREKIET *Acrocephalus palustris* **3 terr.**
In de rietruigte van plot 17 (terrein Moezelweg-Rijnweg) en 13 (terrein Moezelweg-Merwedeweg) bevonden zich 1, resp. 3 territoria van de Kleine Karekiet.

BRAAMSLUIPER *Sylvia curruca* **1 terr.**
Het enige territorium van de Braamsluiper

bevond zich aan de uiterste oostzijde van het onderzoeksgebied in het Bos Calandbrug-noord (plot 4).

GRASMUS *Sylvia communis* **20 terr.**
Territoria van deze struweelvogel werden vooral vastgesteld in de struweel ruigte van de Vogelvallei-noord (plot 40, 5 paar) en terrein Moezelweg-Rijnweg (plot 17, 7 paar).

TUINFLUITER *Sylvia borin* **13 terr.**
Tuinfluiters bleken vooral voor te komen in de bosschages aan de zuidrand van het onderzoeksgebied. Het best vertegenwoordigd was de soort in het Geuzenbos-zuid (plot 36, 3 terr.).

ZWARTKOP *Sylvia atricapilla* **16 terr.**
Nog veel sterker dan de nauw verwante Tuinfluiter concentreerde de Zwartkop zich in het Geuzenbos-zuid: hier bevonden zich 11 van de 16 in het onderzoeksgebied vastgestelde territoria.

TJIFTJAF *Phylloscopus collybita* **30 terr.**
Met 30 territoria is de Tjiftjaf een van de talrijkere bosvogels van de randen van de Maasvlakte. De meeste paren bevonden zich in het Geuzenbos-zuid (plot 36, 5 terr.), Geuzenbos-noord (plot 38, 4 terr.) en bos Rijnweg-oost (plot 19, 7 terr.).

FITIS *Phylloscopus trochilus* **59 terr.**
Met een totaal van 59 territoria is de Fitis een van de talrijkste zangvogels van de onderzochte plots. Wel komt de soort zeer gecentreerd voor in enkele deelgebieden, met name de Vogelvallei-noord (plot 40, 15 terr), bos Rijnweg-oost (plot 19, 10 terr.) en Geuzenbos-zuid (plot 36, 6 terr.), 59 territoria in de gehele haven is evenwel een zeer gering aantal.

PIMPELMEES *Parus caeruleus* **6 terr.**
Pimpelmezen broeden alleen in enkele oudere bosopstanden aan de zuidzijde van de Maasvlakte

KOOLMEES *Parus major* **9 terr.**
Koolmezen broeden alleen in enkele oudere bosopstanden aan de zuidzijde van de Maasvlakte

GAAI *Garrulus glandarius* **3 terr.**
Van de Gaai werden drie territoria opgetekend in de bosschages aan de zuidrand van de Maasvlakte.

EKSTER *Pica pica* **33 terr.**
De Ekster is opvallend talrijk aanwezig op de Maasvlakte. Binnen de onderzochte plots werden 33 territoria vastgesteld. Eksters hebben een duidelijke voorkeur voor de bosschages aan de zuid- en oostzijde van het gebied, maar ook elders komen verspreide paren voor, waarbij een enkele geïsoleerde struik soms al als broedplaats kan dienen. Er is zelfs een eksternest op de grond gevonden, op

de Kop van de Beer.

KAUW *Corvus monedula* **87 terr.**
Kauwtjes kunnen nestelen in diverse soorten gebouwen, maar ook in konijnenholen. Er zijn op de Maasvlakte in konijnenholen broedende Kauwen gevonden, maar de meeste nesten bevinden zich in gebouwen en onder bruggen. Verspreid over het gebied werden 87 broedparen vastgesteld, met een accent op het middendeel. Opvallend is dat de meeste broedparen in het oudere deel van de haven te vinden zijn. Voorts zijn gedurende het gehele voorjaar groepen foeragerende Kauwtjes gezien, die niet binnen de onderzochte plots broeden maar daar net buiten. Zo zijn er ca. 40 paren aanwezig op het terrein van EMO.

ZWARTE KRAAI *Corvus corone* **25 terr.**
Het De vele bosschages aan de zuid- en oostzijde van de Maasvlakte vormen ene prima broedbiotoop voor de Zwarte Kraai, die hier dan ook in vrijwel elk bosje te vinden is. De vogels foerageren geregeld op de nabije open terreinen.

VINK *Fringilla coelebs* **1 terr.**
Het enige territorium van deze gewone bosvogel bevond zich in het Geuzenbos-zuid (plot 36).

PUTTER *Carduelis cannabina* **20 terr.**
Een opmerkelijke cluster aan territoria van de Putter bevond zich in het gebied Moezelweg-Rijnweg (plot 17). Verder waren territoria schaars gezaaid.

KNEU *Carduelis cannabina* **50 terr.**
De Kneu is met de Tapuit wellicht de meest kenmerkende zangvogel van de Maasvlakte. Foeragerende groepjes kunnen overal in het gebied worden aangetroffen, terwijl zowel bosschages als ruigte met opkomend struweel als broedplaats kan dienen. De territoria zijn dan ook in diverse plots aangetroffen.

GOUDVINK *Pyrrhula pyrrhula* **1 terr.**
Een territorium van deze bos- en struweelvogel werd vastgesteld in het Geuzenbos-zuid (plot 36).

RIETGORS *Emberiza schoeniclus* **5 terr.**
Enkele territoria van deze moerasvogel werden vastgesteld in de Vogelvallei-noord (plot 40, 2 terr.), het terrein Moezelweg-Rijnweg (plot 17, 2 terr) en het terrein Moezelweg-Merwedeweg (plot 13, 1 terr).

3.2. Overzichtstabel per deelgebied

In het onderstaande wordt het de vastgestelde broedvogels voor alle 68 deelgebieden gepresenteerd.

Zie Bijlage I voor een overzicht van de ligging van de deelgebieden.

Soort	Plot nummer	Buiten plot geteld																						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Knobbelzwaan																								
Grauwe Gans	2							4					15		1	3	20	3				10		
Canadese Gans													1											
Nijlgans													1				1							
Bergeend																								
Krakeend																		2						
Wilde Eend																		2						
Kuifeend																								
Eider	1																							
Havik																								
Sperwer																								
Buizerd		1			1														1					
Patrijs	1																				1			
Fazant	2		1			1	1					2	2		1		1				1	5		
Waterral													1											
Waterhoen															1						1			
Meerkoet																	1							
Scholkster	9	1			1			6				1	1		1		3				8	4		
Kleine Plevier	1																							
Bontbekplevier	3																							
Kievit					1			1					4				4	1				1		
Tureluur																								
Zwartkopmeeuw	3																							
Kokmeeuw	1060																	31						
Stormmeeuw																								
Kleine Mantelmeeuw	23519					1																41		
Zilvermeeuw	4443																					2		
Visdief	440																					1		
Dwergstern																								
Houtduif		1			2								1				1		3			1		
Groene Specht																	1							
Grote Bonte Specht		1									1													
Veldleeuwerik																								
Oeverwaluw																								
Graspieper																							3	
Witte Kwikstaart		2											1					1						1
Winterkoning				1	3		1				1	2			1	2		1	7					
Heggenmus				2								1			1			1	1		1			
Blauwborst													1											
Tapuit	7																							
Merel					4							1					1		1	5		1		
Zanglijster					1																2			
Sprinkhaanzanger													2											
Rietzanger													2											
Bosrietzanger													1					3						
Kleine Karekiet													2						1					
Braamsluiper					1																			
Grasmus																		6	1				1	
Tuinfluit											1	1			1			1					1	
Zwartkop																						1		1
Tjiftjaf					2								1				1		1	7			2	
Fitis					1			1					3	1			2	2	1	11	1	4		
Pimpelmees																								
Koolmees								1																
Gaai					1																			
Ekster		2			2							1	1			1		1	2	1	2			
Kauw								1													1			
Zwarte Kraai		2	1		1			1		1		1							1	2		1		1
Vink																								
Putter												1	1					12		3				
Kneu	1				2			1				2	1		1		6				1	3		
Goudvink																								
Rietgors													1							2				
totaal	29492	10	2	1	23	3	2	1	16	0	1	4	15	41	0	8	11	102	13	44	58	41	0	2
Plot nummer	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	

Soort	Buiten plot geteld																								
	Plot nummer	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
Knobbelzwaan				1																					
Grauwe Gans	2			40	4				4								6								6
Canadese Gans				5														1							2
Nijlgans					1				1														2		2
Bergeend				1					1											1					
Krakeend				1																					
Wilde Eend									1																1
Kuifeend																									2
Eider	1																								
Havik														1											
Sperwer														1											
Buizerd									1					1		1									
Patrijs	1																				1				
Fazant	2		1				1		1				1	1		1		1				1		1	1
Waterral																									
Waterhoen																									
Meerkoet										1								1							7
Scholekster	9			6	2				4	1		5	2		1	3	1	2	1		2	1	2	1	3
Kleine Plevier	1																	1							
Bontbekplevier	3																								
Kievit				4					5	1		5	1		4	3	1	1	1	1	1	1	1	2	
Tureluur																	1								
Zwartkopmeeuw	3																								
Kokmeeuw	1060																								
Stormmeeuw				2	3				34																
Kleine Mantelmeeuw	23519																								
Zilvermeeuw	4443																			3				3	
Visdief	440																								
Dwergstern																									
Houtduif														1	1										1
Groene Specht																									
Grote Bonte Specht									1				1		2										
Veldleeuwerik																		3		1					1
Oeverzwaluw																									
Graspieper																		1							
Witte Kwikstaart		1							2	1			1	3						1					
Winterkoning													6	1	2										
Heggenmus					1				2				3	1	2		1	3					1		1
Blauwborst																		5			2				
Tapuit	7														2										1
Merel														7	1	4		1							
Zanglijster														4											
Sprinkhaanzanger																									
Rietzanger																									
Bosrietzanger																									
Kleine Karekiet																									
Braamsluiper																									
Grasmus									1				1	1				5							1
Tuinfluit									1				3	1		1									
Zwartkop													11	2											
Tjiftjaf													5	1	3	1							1		
Fitis					2				1				6	1				17							
Pimpelmees													2	1	1										
Koolmees									1				3		4										
Gaai													1		1										
Ekster		1			2	5			1			2					1	1					1		1
Kauw					16	8			1			17											40		
Zwarte Kraai				2		2			1		1		1		2	1									
Vink														1											
Putter			1						1				1												
Kneu	1								4		1		2			1	5			1					
Goudvink													1												
Rietgors																		2							
totaal	29492	2	1	4	77	28	1	0	0	70	3	2	30	65	19	23	18	53	2	9	6	1	48	1	35

Plot nummer	Buiten plot geteld																	totaal					
	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64		65	66	67	68	
Soort																							
Knobbelzwaan																						1	
Grauwe Gans	2																				2	120	
Canadese Gans								1													1	11	
Nijlgans																						8	
Bergeend							1	1											1			6	
Krakeend																		2				5	
Wilde Eend																						4	
Kuifeend																						2	
Eider	1																					1	
Havik																						1	
Sperwer																						1	
Buizerd																						6	
Patrijs	1		1					1				2										7	
Fazant	2				1			1											7		1	36	
Waterral																						1	
Waterhoen																						2	
Meerkoet																		1			1	12	
Scholekster	9	5		2	1	1	1	1	3			2	1	1	5	1			10			103	
Kleine Plevier	1																					2	
Bontbekplevier	3											1		1								5	
Kievit				2			1	1	5			1								2		53	
Tureluur																						1	
Zwartkopmeeuw	3																					3	
Kokmeeuw	1060																					1091	
Stormmeeuw		1	1	12		10		6	6				1	4					9	1		131	
Kleine Mantelmeeuw	23519	2		1	3									2					24			23554	
Zilvermeeuw	4443	2		1	3														12			4468	
Visdief	440				1														35	7		483	
Dwergstern																				1		1	
Houtduif																1		1	1		1	16	
Groene Specht																						1	
Grote Bonte Specht																						6	
Veldleeuwerik							2	1			1	2										11	
Oeverzwaluw															71							71	
Graspieper									2					1								7	
Witte Kwikstaart				1		1		2	1	1		2	2		2					1		27	
Winterkoning																			3			31	
Heggenmus			1																3	1	2	29	
Blauwborst																						9	
Tapuit	7							1				1		3								15	
Merel																			1	1	1	29	
Zanglijster																			1			8	
Sprinkhaanzanger																						2	
Rietzanger																						2	
Bosrietzanger																					1	5	
Kleine Karekiet																						3	
Braamsluiper																						1	
Grasmus			2																		1	20	
Tuinfluit																				1	1	13	
Zwartkop																				1		16	
Tjiftjaf									1										2		2	30	
Fitis																					5	59	
Pimpelmees																			2			6	
Koolmees																						9	
Gaai																						3	
Ekster							1		1			1							1		1	33	
Kauw																			2	1		87	
Zwarte Kraai																			3			25	
Vink																						1	
Putter																						20	
Kneu	1		4	1			2	1				4			2					1	3	50	
Goudvink																						1	
Rietgors																						5	
totaal	29492	10	9	20	8	13	7	15	22	1	1	16	3	3	90	1	1	0	23	108	8	23	30770
Plot nummer	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68		

4. Conclusies & Aanbevelingen

Een korte evaluatie is bedoeld om enig inzicht te krijgen in de ornithologische waarde van het gebied. Daarbij moet worden bedacht dat de verkregen informatie een momentopname is. Broedvogelaantallen zijn vaak aan jaarlijkse schommelingen onderhevig. Tal van factoren spelen daarbij een rol, zowel in Nederland als ver daarbuiten. Jaarlijkse schommelingen en trends op langere termijn kunnen dus zeker niet zonder meer aan veranderende kwaliteiten van de broedplaats worden toegeschreven. In een dynamisch gebied zoals de Maasvlakte is alles echter aan snelle veranderingen onderhevig.

Voor de evaluatie van waar broedvogels zijn te verwachten, zijn de territoriumkaarten bruikbaar, maar de exacte locaties van de nesten blijft onbekend en kan zeker niet voor een volgend jaar voorspeld worden. Een figuur zoals 2.1 is goed bruikbaar voor zoiets als een maaibestek. Alleen al op grond van de soort Scholekster zien we dat vrijwel overal een vogelnest verwacht kan worden. In algemene zin geldt dat alle omvangrijkere bosschages en bomenopstanden meer broedvogels per hectare

herbergen dan de open gebieden, behalve daar waar stern- en/of meeuwenkolonies aanwezig zijn. Daar is lokaal de dichtheid aan vogels het hoogst.

Een opvallende bevinding is het geringe aantal rietvogels, waaronder Kleine Karekiet, dat in het onderzoeksgebied werd vastgesteld. Dit komt omdat er vrijwel geen goed ontwikkelde rietkragen aanwezig zijn. De Blauwborst is – als rietbewoner – wel goed vertegenwoordigd, maar deze soort broedt in de haven met name in terreinen met duindoorn. Veel van dit areaal zal in de winter van 2009/10 geklepeld worden. Een afname van de Blauwborst is daarmee te verwachten. Het gebied ten noorden en oosten van het Slufterdepot is meest rijk aan vogels, daarnaast herbergt het Geuzenbos uiteraard een concentratie aan broedvogels. Een groot deel van het gebied rondom het Slufterdepot is echter niet geïnventariseerd. Aangeraden wordt om dit in 2010 wel mee te nemen in de BMP-monitoring. Om te illustreren hoe rijk de Slufter in 2009 was aan broedvogels, zijn de resultaten van integrale tellingen door Norman van Swelm toegevoegd (zie tabel 4.1.).

Tabel 4.1. Aantallen broedvogels in de Slufter in 2009, op grond van integrale tellingen uitgevoerd door Norman van Swelm.

Soort	Aantal	Soort	Aantal	Soort	Aantal
Fuut	3	Stormmeeuw	20	Tuinfluitier	3
Dodaars	1	Zwartkopmeeuw	2	Zwartkop	20
Grauwe Gans	19	Zilvermeeuw	13	Braamsluiper	15
Canadese gans	9	Kleine Mantelmeeuw	4	Grasmus	36
Brandgans	10	Visdief	670	Rietzanger	2
Bergeend	ca. 100	Houtduif	1	Sprinkhaanzanger	9
Nijlgans	6	Holenduif	1	Cetti's Zanger	4
Wilde Eend	15	Zomertortel	1	Kleine Karekiet	4
Krakeend	2	Koekoek	2	Bosrietzanger	3
Kuifeend	31	Veldleeuwerik	9	Tjiftjaf	18
Havik	1	Graspieper	26	Fitis	70
Torenvalk	1	Oeverwaluw	173	Koolmees	1
Patrijs	1	Witte Kwikstaart	11	Pimpelmees	1
Fazant	16	Winterkoning	20	Staartmees	1
Meerkoet	11	Heggenmus	29	Ekster	7
Scholekster	23	Roodborst	2	Kauw	6
Kluut	89	Nachtegaal	29	Gaai	1
Kleine Plevier	3	Blauwborst	15	Kneu	59
Bontbekplevier	9	Zwarte Roodstaart	3	Putter	7
Kievit	19	Tapuit	5	Goudvink	10
Tureluur	2	Roodborsttapuit	7	Rietgors	6
Kokmeeuw	1268	Merel	8		

5. Verwijzingen

VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER K. & THISSEN J. (RED.) 2005. Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion Uitgevers B.V., Baarn.

VAN DIJK A.J. 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisaties in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

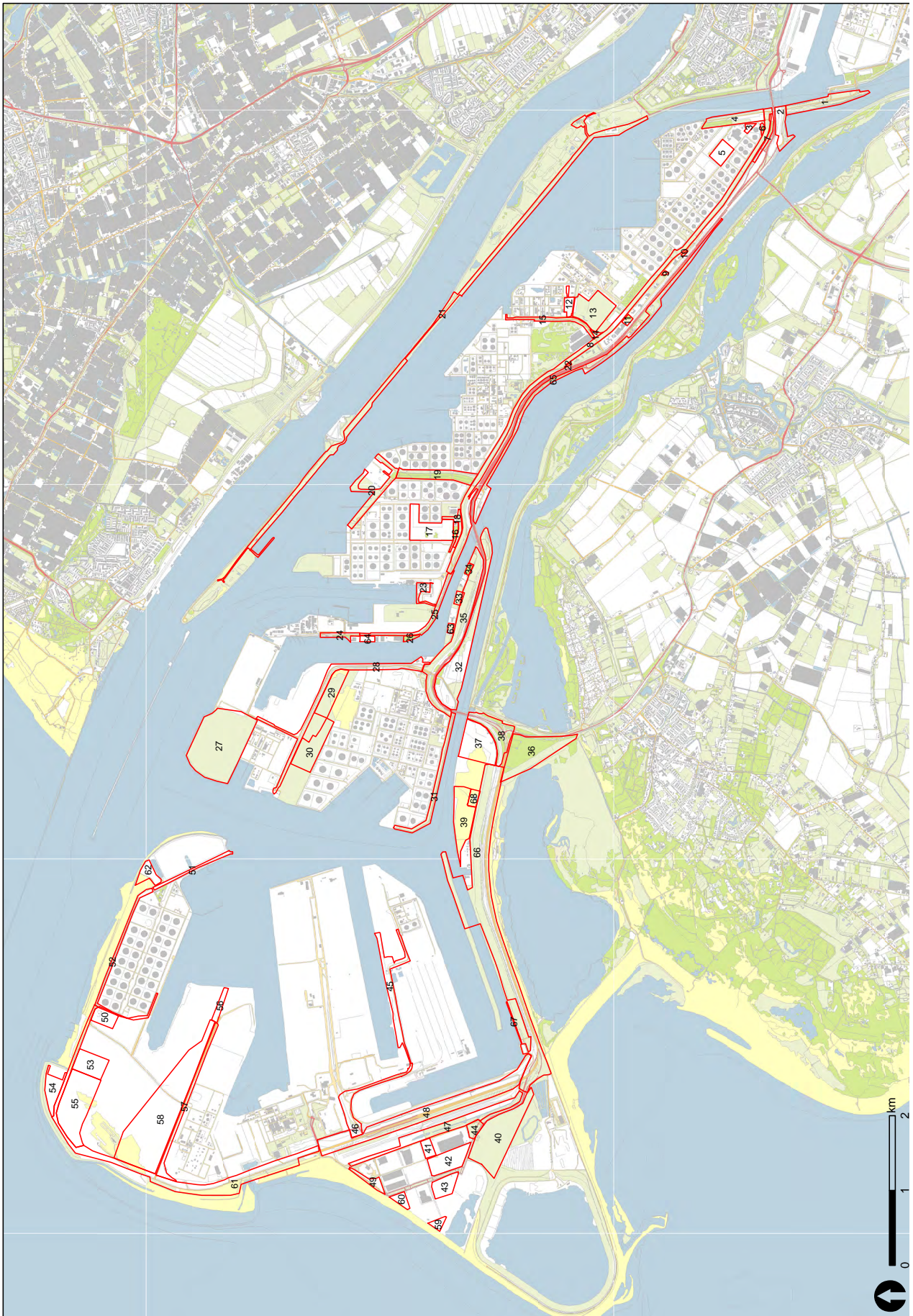
Bijlagen

Bijlage I. Overzichtskaart getelde plots in 2009

Bijlage II. Detailkaarten getelde plots voorjaar 2009

Bijlage III Territoriumkaarten vastgestelde soorten voorjaar 2009

Bijlage I. Overzichtskaart getelde plots in 2009

Bijlage II. Detailkaarten getelde plots voorjaar 2009

Bijlage III Territoriumkaarten vastgestelde soorten voorjaar 2009

SOVON Vogelonderzoek Nederland

Rijksstraatweg 178
6573 DG Beek-Ubbergen
T (024) 684 81 11
F (024) 684 81 22

E info@sovon.nl
I www.sovon.nl

In het voorjaar van 2009 is in opdracht van het Havenbedrijf Rotterdam een deel van de haven onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels. Het onderzoeksgebied beslaat een deel van de Maasvlakte en het aangrenzende havengebied. Het betreft zowel bosschages, wegbermen en bos als nog uit te geven bouwterreinen. Het onderzoeksgebied is opgedeeld in 68 deelgebieden, verder aangeduid als 'plots'. Alle in deze plots aanwezige broedvogelsoorten werden gekarteerd. In dit rapport worden de resultaten van deze broedvogelkartering gepresenteerd.

